

11

ICEBERG

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

SORU BANKASI

TANER SÜMER

MEB MÜFREDATINA UYGUNDUR

ÖSYM SORULARI

SORU SAYISI: 827

SORU ÇÖZÜM /
KONU ANLATIM VİDEOLU

ORTA
DÜZEY

Yayın Yönetmeni

Eyüp Eğlence

Yayın Editörü

Yasemin Güloğlu

Ders Editörü

Serdal Selmanlı - Cafer Karaçam

Konu Anlatım Videoları

Enes Karadağ

Soru Çözüm Videoları

Orhan Kaya - Nazime Turhal

Dizgi ve Grafik

Okyanus Yayıncılık Dizgi Servisi (Ş. S.)

Kapak Tasarım

Türk Mutfağı

Baskı Cilt

ÖRMAT Basım Yayın San. Tic. Ltd. Şti

Yayıncı Sertifika No

49697

Matbaa Sertifika No

77186

OKYANUS BASIM YAYIN TİCARET A.Ş.

Mevlana Mah. Sultan Vahdettin Cad. No: 4 B 34512 / Esenyurt - İstanbul

Tel: (0212) 572 20 00

Fax: (0212) 572 19 49

www.okyanusyayincilik.com www.akilliogretim.com

ISBN

978-625-8823-03-5

İstanbul

Bu eserin her hakkı saklı olup tüm hakları Okyanus Basım Yayın Ticaret Anonim Şirketine aittir. Kısım de olsa alıntı yapılamaz, metin ve soruları aynen veya değiştirilerek elektronik, mekanik, fotokopi ya da başka türlü bir sistemle çoğaltılamaz, depolanamaz.

Ön Söz

Neden ICEBERG?

ICEBERG; okyanuslarda deniz akıntıları ve rüzgârlarla sürüklenerek yüzen büyük buz kütesidir. **ICEBERG**'in suyun üzerinde bulunan %10'luk kısmını destekleyen ve görünmesini sağlayan, suyun altındaki görünmeyen %90'lık kısmıdır. **"TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ"** yeni müfredatına uygun bu kitabı hazırlarken **ICEBERG**'in görünmeyen kısmının görünen kısmına olan bu katkısından biz de etkilendik.

Elinizdeki kitabı; görünen bir soru bankasından öteye taşıyarak konu eksiklerinizi tamamlamanızı sağlayacak detaylı konu anlatım videoları, çözmekte zorlandığınız soru tiplerinin stratejilerini öğrenebileceğiniz çözüm videoları ve çıkmış sınav sorusu deneyimini yaşamanız için **ÖSYM** sınav soruları ile görünmeyen bir kısım oluşturduk.

Millî Eğitim Bakanlığının uygulamaya koyduğu **"TÜRKİYE YÜZYILI MAARİF MODELİ"** yeni müfredatına uymakla birlikte **ÖSYM**'nin son yıllarda sorduğu soruları inceleyerek hazırladığımız kitaplarımızla siz değerli öğrencilerimizin yükünü hafifleterek öğrenmenizi kolaylaştırmayı ve bunu kalıcı hâle getirmeyi amaçladık.

Uzman yazarımız tarafından büyük bir özveriyle hazırlanan **11. Sınıf ICEBERG Türk Dili ve Edebiyatı Soru Bankası** kitabının sizlere yararlı olacağına ve başarı yolunda hızlı ilerlemenizi sağlayacağına gönülden inanıyoruz.

İhtiyaç duyduğunuz her an Konu Anlatım ve Soru Çözüm Videolarıyla 7/24 yanınızdayız.

Başarılar ve verimli çalışmalar diliyoruz.

Yayın Yönetmeni
Eyüp Eğlence

Yazarın Sana Mesajı Var

Sevgili Öğrenciler,

Eğitim; sadece bilgi edinmekten ibaret değildir. Aynı zamanda zihinsel, duygusal, kültürel ve sosyal gelişiminizi destekleyen bütüncül bir süreçtir. Bu süreçte sizler; eleştirel düşünme, yaratıcı ifade, değerler bilinci ve etkili iletişim gibi birçok yaşam becerisini de kazanıyorsunuz. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli tam da bu vizyonla geliştirilmiş, millî ve manevî değerleri merkeze alarak sizleri odağa koyan yeni nesil bir eğitim anlayışıdır.

Bu kapsamda 11. sınıf Türk Dili ve Edebiyatı dersi; dil farkındalığınızı artırmayı, edebî eserleri okuma ve anlama gücünüzü geliştirmeyi, kendinizi etkili biçimde ifade etmenizi sağlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda öğretim programında "okuma-anlama" ve "metin tahlili" gibi beceriler, tematik bir yaklaşımla işlenmektedir. Bu sayede sadece metinleri anlamakla kalmayacak, aynı zamanda onları yorumlayarak düşünce dünyanızı da geliştireceksiniz.

Elinizdeki bu kitap, tüm bu hedefleri dikkate alarak hazırlandı. Bilginin minimal düzeyde sorgulandığı bu kitaptaki her bir soru; anlama, yorumlama, dil bilgisi ve anlatım becerilerinizi ölçmeye yöneliktir. Ayrıca kitap, tematik yapı ile kazanımlar arasında kurulan bağ sayesinde ders içi öğrenmenize de büyük katkı sağlayacaktır.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin getirdiği öğrenci merkezli ve yenilikçi anlayışla hazırlanan bu kitabımızın, sizlere başarı ve yetkinlik yolunda yol gösterici olmasını diliyorum.

Taner Sümer

İÇİNDEKİLER

1. TEMA: BİR DİYECEĞİM VAR!	7 - 60
1. Mikro Konu: Geleneksel Türk Tiyatrosu	8
2. Mikro Konu: Karagöz Tanım, Tarihçe ve Tipler	12
3. Mikro Konu: Karagöz Metin Tahlili	14
4. Mikro Konu: Mektup ve Dilekçe Özellikleri	28
5. Mikro Konu: E-Posta-Mektup Karşılaştırması	30
6. Mikro Konu: İletişim Engelleri Analizi	32
7. Mikro Konu: Söz Varlığı	34
8. Mikro Konu: Açık ve Örtük İletiler	38
9. Mikro Konu: Cümlede Anlam	40
10. Mikro Konu: Anlatım Biçimleri ve Düşünceyi Geliştirme Yolları	44
11. Mikro Konu: Fillimsiler (Eylemsiler)	48
12. Mikro Konu: Yazım Kuralları	50
13. Mikro Konu: Noktalama İşaretleri	54
Tema Tekrar Testi	58
2. TEMA: KÜLTÜR YOLCUĞU	61 - 122
14. Mikro Konu: Hikâye	62
15. Mikro Konu: Hikâye Metin Tahlili	64
16. Mikro Konu: İslamiyet Öncesi Yazılı Dönem	78
17. Mikro Konu: Orhun Abideleri	80
18. Mikro Konu: Anı (Hatıra)	82
19. Mikro Konu: Geçiş Dönemi	86
20. Mikro Konu: Dîvânü Lugâtî't-Türk ve Kutadgu Billg	90
21. Mikro Konu: Âşık Tarzı Halk Şiiri	92
22. Mikro Konu: Âşık Tarzı Halk Şiiri - Atışma Analizi	96
23. Mikro Konu: Söz Varlığı	98
24. Mikro Konu: Açık ve Örtük İletiler	102
25. Mikro Konu: Cümlede Anlam	104
26. Mikro Konu: Metinlerde Değerler Analizi	108
27. Mikro Konu: Fill (Eylem)	110
28. Mikro Konu: Fillde Çatı	112
Tema Tekrar Testi	114
Dönem Testi	118

3. TEMA: YAŞAMIN İZİNDE 123 - 176

29. Mikro Konu: Roman	124
30. Mikro Konu: Roman Metin Tahlili	126
31. Mikro Konu: Romanın Kişi Kadrosundan Seçilen Biriyle Kurmaca Bir Mülakat Yapma	140
32. Mikro Konu: Biyografi	146
33. Mikro Konu: Biyografi ve Tezkire Karşılaştırması	150
34. Mikro Konu: Radyo Tiyatrosu Analizi	154
35. Mikro Konu: Anlatım İlkeleri	156
36. Mikro Konu: Paragrafta Anlam	158
37. Mikro Konu: Metin-Yazar İlişkisi	164
38. Mikro Konu: Cümlelerin Öğeleri	168
39. Mikro Konu: Tema-Mesaj-Ana Düşünce Analizi	170
Tema Tekrar Testi	172

4. TEMA: HAYATIN AYNASI 177 - 221

40. Mikro Konu: Tiyatro / Modern Tiyatro / Modern Türk Tiyatrosu	178
41. Mikro Konu: Tiyatro Metin Tahlili	182
42. Mikro Konu: Tiyatro Metni ile Başka Metin Karşılaştırması	196
43. Mikro Konu: Küçük Hıkâye Analizi	200
44. Mikro Konu: Belgesel Analizi	206
45. Mikro Konu: Değer Analizi ve Karakter Yorumlama	208
46. Mikro Konu: Cümle Türleri	210
Tema Tekrar Testi	212
Dönem Testi	218

CEVAP ANAHTARI 222 - 224

Tüm Sınıf Düzeylerinde, yaklaşık 1,5 milyon soru çözüm ve konu anlatım videoları ile akillilogretim.com sitemizle 7/24 öğrencilerimize destek veriyoruz.

HER KOŞULDA EĞİTİM, AKILLI ÖĞRETİM!

Konu Anlatım ve Soru Çözüm Videolarına Nasıl Ulaşılr?

Sayfalarda yer alan kare barkodları telefonda okutarak veya bilgisayardan kare barkodların altında yer alan sayısal kodları akillilogretim.com adresindeki arama çubuğuna yazarak ulaşılmaktadır.

Okyanus Video Çözüm Uygulamamızı App Store ve Google Play üzerinden indirip, Soru Çözüm ve Konu Anlatım Videolarımıza ulaşabilirsiniz.

Telefon, Tablet veya
Bilgisayardan

Konu Anlatım
Video Örneği
İçin Okutun

Soru Çözüm
Video Örneği
İçin Okutun

“NEREDE OLURSAN OL” **7/24** EĞİTİME DEVAM.

AKILLI ÖĞRETİM

akillilogretim.com

BİR DİYECEĞİM VAR!

1 - 8. soruları aşağıdaki metin ve tabloya göre cevaplayınız.

Bir büyükşehir belediyesi, kültürel mirasın genç kuşaklara aktarılması amacıyla "Sahnenin Hafızası: Geleneksel Türk Tiyatrosu" adlı kapsamlı bir festival düzenlemeye karar verir. Festival, yalnızca gösteri sunmayı değil; aynı zamanda her türün tarihsel kökenini, sahneleme biçimini ve toplumsal işlevini doğru biçimde yansıtmayı hedeflemektedir. Bu nedenle organizasyon komitesi, sahnelenecek türlerin temel özelliklerini titizlikle belirler ve şu ilkeleri benimser:

- Her tür, kendi özgün sahneleme tekniğiyle sunulmalıdır.
- Türlerin doğduğu toplumsal bağlam göz ardı edilmemelidir.
- Doğaçlama geleneği korunmalı, yazılı metne bağlı katı bir kurguya dönüştürülmemelidir.
- Seyirci ile kurulan ilişki, türün karakterine uygun biçimde düzenlenmelidir.
- Türlerin yalnızca eğlence değil, toplumsal eleştiri ve kültürel aktarım işlevi taşıdığı unutulmamalıdır.

Geleneksel Türk tiyatrosu, köklü sözlü kültüre dayanan ve yazılı dramatik metin geleneğine bağlı olmaksızın gelişmiş bir halk tiyatrosu anlayışıdır. Bu tiyatro türlerinde sahne dekoru ve teknik donanım sınırlıdır; söz, oyunculuk ve taklit ön plandadır. Güldürü ve taşlama önemli yer tutar; toplumsal aksaklıklar, farklı tipler aracılığıyla eleştirilir. Oyunlar, çoğunlukla açık alanlarda, meydanlarda ya da köy odalarında sergilenmiş; seyirci ile oyuncu arasında keskin bir sınır konulmamıştır.

Karagöz, bir gölge oyunu olarak perde arkasından ışık yardımıyla oynatılır; bu oyunda "tasvir" adı verilen unsurlar kullanılır. Hacıvat ve Karagöz tipleri üzerinden dil farklılıkları, kültürel çatışmalar ve toplumsal durumlar mizahi biçimde aktarılır.

Orta oyunu, açık alanda oynanan doğaçlama bir halk tiyatrosudur. Kavuklu ve Pişekâr gibi tipler aracılığıyla olay örgüsü gelişir. Dekor olarak yalnızca "yenidünya" ve "dükkân" adı verilen sembolik unsurlar kullanılır.

Meddah, tek kişinin sahneye çıkarak baston ve mendil gibi sınırlı araçlarla farklı tipleri taklit ederek hikâyeye anlatmasıdır. Ses tonu, mimik ve jestler temel anlatım araçlarıdır.

Kukla oyunlarında ise ip ya da çubuklarla hareket ettirilen figürler aracılığıyla olaylar canlandırılır.

Köy seyirlik oyunları, özellikle mevsim geçişleri, hasat dönemleri ya da toplumsal birliktelik gerektiren zamanlarda ortaya çıkmış; ritüel kökenli ve halkın doğrudan katılımına dayalı gösterilerdir.

Komite, bu türleri sahnelerken modern teknik olanaklardan yararlanmakla birlikte, her türün özünü koruma konusunda dikkatli davranmak zorundadır.

Türlerin Özeti

Tür	Ayırt Edici Özellik
Karagöz	Gölge oyunu, tasvir ve perde kullanımı
Orta oyunu	Açık alan, tıp geleneği, doğaçlama
Meddah	Tek kişilik anlatım, taklit
Kukla	Hareketli figür kullanımı
Köy seyirlik oyunları	Ritüel köken, seyirci katılımı

1. Festival komitesi, bir türü modern sahneye taşıırken aşağıdaki uygulamalardan hangisini yaparsa türün özünü en çok korumuş olur?

- A) Karagöz oyununu canlı oyuncularla sahnelemek
- B) Meddah gösterisine ikinci bir anlatıcı eklemek
- C) Orta oyununda doğaçlama geleneğini sürdürmek
- D) Kukla figürlerini dijital animasyonla değiştirmek
- E) Köy seyirlik oyunlarını kapalı salona taşımak

2. Komite, modern ışık teknikleriyle dijital projeksiyon kullanarak bir gösteri yapmak isterse aşağıdaki türlerden hangisinin temel özelliğini zedelemiş olur?

- A) Orta oyunu
- B) Meddah
- C) Kukla
- D) Köy seyirlik oyunları
- E) Karagöz

3. "Seyirci ile oyuncu arasındaki sınırın belirsizleşmesi" ifadesi aşağıdaki türlerden hangisi için doğrudan geçerli değildir?

- A) Orta oyunu gösterileri
- B) Köy seyirlik oyunları
- C) Meddah anlatıları
- D) Karagöz / gölge oyunu
- E) Açık alanda oynanan doğaçlama türler

4. Metnin genelinden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine dolaylı olarak ulaşılabilir?

- A) Geleneksel tiyatro teknik açıdan oldukça gelişmiştir.
- B) Türler, toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda gelişmiştir.
- C) Sahne dekorunun sınırlılığı anlatımı zayıflatır.
- D) Modern teknikler, geleneksel tiyatroyu ortadan kaldırır.
- E) Geleneksel tiyatro, trajik olayları temel alır.

5. Karagöz gösterisinde perde kaldırılarak tasvirlerin doğrudan seyirciye gösterilmesi aşağıdakilerden hangisiyle çelişir?

- A) Gölge tekniği geleneğiyle
- B) Tip geleneği anlayışıyla
- C) Doğaçlama anlatım biçimiyle
- D) Güldürü unsurunun varlığıyla
- E) Seyirci katılımı özelliğiyle

6. Metindeki "söz ve oyunculuk ön plandadır." ifadesi aşağıdaki sonuçlardan hangisini destekler?

- A) Yazılı metnin belirleyici olduğunu
- B) Oyuncunun doğaçlama becerisinin önemini
- C) Sahne teknolojisinin gelişmişliğini
- D) Oyunların trajik yapı taşı olduğunu
- E) Profesyonel eğitim kurumlarının varlığını

7. Aşağıdaki değişikliklerden hangisi yalnızca bir türün temel özelliğini doğrudan ortadan kaldırır?

- A) Doğaçlama unsurlarını azaltmak
- B) Yazılı metne bağlılık getirmek
- C) Seyirci katılımını sınırlandırmak
- D) Figür kullanımını kaldırmak
- E) Toplumsal eleştiriyi azaltmak

8. Metne göre geleneksel Türk tiyatrosunun temel işlevi aşağıdakilerden hangisiyle en kapsamlı biçimde ifade edilebilir?

- A) Halkı eğlendirirken kültürel değerleri aktarmak
- B) Tarihsel olayları dramatik biçimde sahnelemek
- C) Profesyonel oyunculuk geleneğini geliştirmek
- D) Modern tiyatroya alternatif üretmek
- E) Teknik sahne imkânlarını artırmak

9. Geleneksel Türk tiyatrosu, yazılı bir metne bağlı kalmadan doğaçlamaya dayalı yapısıyla öne çıkar. Karagöz, orta oyunu ve meddah gibi türlerde oyuncu ile seyirci arasındaki mesafe oldukça kısadır, hatta seyirci, çoğu zaman oyunun bir parçası hâline gelir. Bu tiyatro anlayışında amaç, kusursuz bir sahne düzeni kurmaktan çok toplumsal aksaklıkları mizah yoluyla görünür kılmaktır. Tipler aracılığıyla insan davranışları eleştirilirken halkın gündelik yaşamı ve dili sahneye taşınır.

Bu parçadan geleneksel Türk tiyatrosu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılabilir?

- A) Seyirciyle etkileşim, anlatımın önemli bir parçasıdır.
- B) Yazılı metne bağlılık, anlatımın temelini oluşturur.
- C) Sahneleme tekniklerinde estetik kaygılar ön plandadır.
- D) Bireysel sorunlar, toplumsal konuların önüne geçmiştir.
- E) Oyun kişilerinin psikolojik derinliği ayrıntılı biçimde işlenir.

1. **Fotoğrafçı**
Pişekâr: Hamdi Efendi, dut yemiş bülbül gibi ne susuyor-
 sun? Biraz da sen lâfa karışsan! Rüstem Pehlivan'a borçlu
 çıktık. Ne yapalım? Bir akıl öğret.
Kavuklu: Canım, adama borçluysan ödeyeceksin.

Çevreci

Sayın Hıdırlıp Hamhumşaralop: (Şaşkın ve kızgın) Beni
 nasıl tutuklarsın? Ben Sayın Hıdırlıp Hamhumşaralop'um.
 Ben çok varlıklıym, ülkenin her yerinde ve dış ülkelerde sa-
 yısız fabrikalarım, iş yerlerim, turizm kuruluşlarım, otellerim,
 tatil köylerim, villalarım, (...) Sen kim oluyorsun da beni tu-
 tukluyorsun? Söyle bana sen kimsin?

Hamdi: (...) Uzun yıllardır senin çevreye verdiği zararları
 ve yaptığın yasa dışı işleri adım adım izliyorduk. Sonuç-
 ta seni yakalayıp adaletin pençesine teslim etmek bugün
 bana kismetmiş. Bu yüzden çok mutluyum.

Geçmiş Zaman Olur ki

Hamdi: Onu bunu bilmem. Her işin bir kuralı vardır. Fitne iyi
 bir şey değildir.

I. İşçi: Haydaa! Ne fitnesi? Baba, hakkımızı istediyssek kötü
 mü ettik? Çıktık huzurlarına, maaşımıza zam dedik.

**Bu metinlerde aşağıdakilerden hangisine vurgu yapıl-
 maktadır?**

- A) Adalet B) Vatanseverlik C) Dostluk
 D) Öz denetim E) Sorumluluk

2. **İsmail:** Hah öyle işte. Neyse efendim hazır çarşıya çıkmış-
 ken oduncular ve kömürcüler arastasına uğrayıp oradan da
 üç beş çeki odunla, birkaç yüz kilo kömür alıp eve göndere-
 yim, dedim. Malum önümüz kış.

Hamdi: Aman efendim, güle güle giyiniz; başınızda para-
 larsın, başınızda paralarsın.

İsmail: Evladım, odun diyorum, odun! Başınızda paralan-
 sın olur mu?

Hamdi: Olmaz mı?

İsmail: Olmaz tabii.

**Aşağıdakilerden hangisi, verilen diyalogda geleneksel
 Türk tiyatrosunun özelliklerinden biri olarak öne çık-
 maktadır?**

- A) İzleyiciyle etkileşim kurulmaması
 B) Diyalogların yazılı metne bağlı olması
 C) Oyuncuların sahne arkasında kukla kullanması
 D) Konunun tamamen dramatik bir yapıya sahip olması
 E) Karakterlerin abartılı ifadeler ve mizahi unsurlarla ko-
 nuşması

3. Karagöz oyununda belirli bir yapısal düzen bulunur. Mukad-
 dime bölümünde Hacivat, sahneye çıkarak perde gazelini
 okur ve oyunun atmosferini hazırlar. Ardından gelen muha-
 vere bölümünde Karagöz ile Hacivat arasında, çoğu zaman
 yanlış anlamalara dayalı konuşmalar yer alır. Oyunun asıl
 konusunun işlendiği fasıl bölümünde farklı tipler perdeye gi-
 rer ve toplumsal olaylar ele alınır. Bitiş bölümünde ise Kara-
 göz, oyunda yapılanlardan dolayı özür dileyerek bir sonraki
 oyunun haberini verir.

**Bu parçada Karagöz oyununun bölümleriyle ilgili ver-
 len bilgilerden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisi-
 ne ulaşılabilir?**

- A) Karagöz oyununda olay örgüsü, daha çok muhavere
 bölümünde ayrıntılandırılır.
 B) Fasıl bölümü, oyunun temel ilertisinin ve toplumsal eleş-
 tirisinin aktarıldığı bölümdür.
 C) Mukaddime ve bitiş bölümleri, oyunun eğlence yönünü
 güçlendirmeyi amaçlar.
 D) Muhavere bölümünde yer alan konuşmalar, oyunun
 ana konusunu doğrudan ortaya koyar.
 E) Karagöz oyununda bölümler, yazılı bir metne bağlı kalı-
 narak sıralanır.

4. Karagöz oyunlarında Karagöz; halkın içinden gelen, ha-
 zırcevap ve nüktedan bir kişiyken Hacivat; daha eğitilmiş,
 ağırbaşlı ve konuşmalarında Arapça-Farsça sözcüklere yer
 veren bir tiptir. Bu iki karakterin çatışmaları, hem eğlenceli
 diyaloglara hem de toplumun farklı kesimlerine dair tenkitle-
 re sahne olur. Oyunun dili zaman zaman abartılı ve mizahi
 olsa da karakterler aracılığıyla dönemin sosyal yapısı ve
 halkın bakış açısı yansıtılır.

Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Karagöz oyunları sadece eğlence amacıyla sahnelen-
 miştir.
 B) Hacivat karakteri, halkın düşünce yapısını temsil eder.
 C) Karagöz oyunları, toplumsal eleştiriler içeren bir yapıya
 sahiptir.
 D) Oyunun dili sade ve öğretici bir üslup taşır.
 E) Karagöz ve Hacivat, birbirine benzer özellikler taşır.

5. Geleneksel Türk tiyatrosu, yazılı bir metne dayanmayan ve sözlü halk geleneğiyle kuşaktan kuşağa aktarılan anonim eserlerden oluşur. Ana türleri Karagöz (gölge oyunu), meddah, orta oyunu, kukla ve köy seyirlik oyunlarıdır. Bu türler, doğaçlama (tuluat) temelli olup ağız taklitleri, tipler, söz oyunları ve abartılı tavırlarla güldürmeyi amaçlar. Sahne dekoru minimaldir; tipler, belirgin kostümlerle tanınırken makyaj genelde ikinci plandadır. Geleneksel tiyatronun tip ve tarzı, usta-çırak ilişkisiyle aktarılır; oyuncuların doğaçlama becerisi, halk arasında yaygınlığı ve eğitici yönü; bu sanatın temel özellikleridir.

Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisi, geleneksel Türk tiyatrosunun belirleyici özelliklerinden biri olarak gösterilemez?

- A) Oyuncuların doğaçlamaya dayalı bir anlatım sergilemesi
- B) Tiplerin ayırt edici kıyafetlerle sahnelenmesi
- C) Gösterimlerin sözlü gelenek aracılığıyla biçimlenmesi
- D) Oyunların kuşaklar boyu yazılı metinlerle aktarılması
- E) Seyircide güldürme yoluyla eğitici bir etki oluşturmaları

6. Geleneksel Türk tiyatrosu; halkın gündelik yaşamını mizahi bir dille ele alan, doğaçlamaya dayalı bir sahne sanatıdır. Bu tiyatro anlayışında yazılı bir metne bağlı kalınmaz; oyuncular, belirli bir konu etrafında kendi yorumlarını katarak oyunu şekillendirir. Karagöz ile Hacivat, meddah ve orta oyunu gibi türlerde halkın sorunları, eleştirileri ve sosyal yapısı esprili bir üslupla seyirciye aktarılır. Bu yönüyle hem eğlendirici hem de düşündürücü bir işlev üstlenir.

Bu parçadan geleneksel Türk tiyatrosu ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Yazılı metne bağlı kalarak klasik tiyatro anlayışını sürdürdüğüne
- B) Toplumdan kopuk, bireysel sorunları ele alan bir yapıya sahip olduğuna
- C) Sanatsal kaygılardan uzak, yalnızca eğlenceye odaklandığına
- D) Modern tiyatro tekniklerinden etkilenecek gelişim gösterdiğine
- E) Oyuncuların sahnede doğaçlama yeteneğiyle ön plana çıktığına

7. Meddah; tuluat şeklinde gelişen, tek kişilik bir gösteri sanatıdır. Sanatçı, çeşitli karakterleri taklit ederek hikâyeyi anlatır. Anlatım sırasında ses tonu, ağız taklitleri ve beden dili gibi unsurları ustalıkla kullanır. Genellikle bir sandalye, bir mendil ve baston gibi basit aksesuarlarla sahneye çıkar. Seyirciyle doğrudan iletişim kurar, zaman zaman onları güldürür, zaman zaman düşündürür.

Bu parçadan hareketle meddah ile ilgili

- I. Doğaçlamaya dayalıdır.
- II. Sahne dekoru ve kostüm oldukça zengindir.
- III. Anlatımında ses ve beden dilinden yararlanır.
- IV. Seyirciyle etkileşim kurarak anlatımını zenginleştirir.
- V. Farklı karakterleri canlandırmak için taklit yeteneğini kullanır.

yargılarından hangisi söylenemez?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

ÖSYM Sorusu / 2022 AYT

8. Zurnacı, Pişekâr havasını çalar. Pişekâr meydana gelip iki eliyle seyirciyi selamladıktan sonra zurnacıyla şöyle konuşur:

Pişekâr: Amma benim pehlivanımı!

Zurnacı: Buyur benim pehlivanımı!

Pişekâr: Bu da hesap değildir.

Zurnacı: Nedir hesabın?

Pişekâr: Borcu sıkıyor kasabın?

"Yazıcı oyununun taklidini aldım, çal da oyunumuz başlasın, tennezzülen teşrif buyurun zevât-ı kırâm zevk-yâb olsunlar." der.

İçerik özellikleri dikkate alındığında bu parça, orta oyununun hangi bölümünden alınmış olabilir?

- A) Muhavere
- B) Tekerleme
- C) Fasıl
- D) Bitiş
- E) Giriş

1 - 7. soruları aşağıdaki metinden faydalanarak cevaplayınız.

Karagöz oyununun ortaya çıkışıyla ilgili farklı rivayetler vardır. En yaygın anlatıya göre oyun, Osmanlı Dönemi'nde Bursa'da yaşamış Karagöz ve Hacivat adlı iki kişinin nükteli konuşmalarından doğmuştur. Zamanla bu konuşmalar bir sahne düzeni içinde yeniden kurgulanmış ve gölge oyununa dönüşmüştür. 16. yüzyıldan itibaren yazılı kaynaklarda adına rastlanan Karagöz, özellikle 17 ve 18. yüzyıllarda gelişimini sürdürmüş, ramazan eğlencelerinin vazgeçilmez unsuru hâline gelmiştir. Tanzimat'tan sonra Batılı tiyatro anlayışının yaygınlaşmasıyla eski önemini kısmen kaybetmiş ancak kültürel miras olarak varlığını sürdürmüştür.

Karagöz oyununda belli başlı tipler yer alır. Karagöz; halkı temsil eden, okuma yazması olmayan fakat pratik zekâya sahip bir tiptir. Hacivat ise medrese eğitimi görmüş, ağır ve süslü bir dil kullanan, düzeni ve kuralları önemseyen bir tiptir. Bu iki tip arasındaki karşıtlık, oyunun temel çatışmasını oluşturur. Bunun yanında Tuzsuz Deli Bekir (Sarhoş tavırlarıyla, kaba ve sert yapısıyla bilinir.), Çelebi (Mirasyedi, çıtkırıldım, İstanbul ağzıyla konuşur.), Zenne (kadın kılığındaki tip), Tiryaki (Uyuşuk tavırları ve ağır konuşmasıyla bilinir.), Arnavut (Genellikle bekçilik ya da muhafızlık yapar.), Laz (Karadeniz şivesiyle konuşur, pratik zekâlıdır.), Acem (Ağır ve ağıdalı konuşan, Farsça kelimeler kullanan, nazik ve sanatkâr kimliğiyle bilinir.) gibi farklı toplumsal kesimleri temsil eden tipler de oyuna katılır. Bu tipler bireysel özelliklerinden çok temsil ettikleri sosyal kimliklerle öne çıkar. Böylece oyun, Osmanlı toplumunun çok kültürlü yapısını sahneye taşır.

Karagöz oyunu, genellikle dört bölümden oluşur: Mukaddime (giriş), muhavere (karşılıklı konuşma), fasıl (asıl olay) ve bitiş. Bu yapı, oyunun hem geleneksel hem de sistemli bir kurguyla ilerlediğini gösterir. Muhavere bölümünde söz oyunları ve yanlış anlamalar ön plandayken, fasıl bölümünde belirli bir olay çevresinde gelişen komik durumlar işlenir. Dil, oyunun en önemli unsurlarındandır. Argo, deyim, atasözü ve ağır özellikleri ustalıkla kullanılır. Bu yönüyle Karagöz, yalnızca bir seyirlik oyun değil; aynı zamanda dönemin dil ve toplum yapısını belgeleyen sözlü bir arşiv niteliği taşır.

1. Bu metne göre Karagöz oyununun yalnızca bir eğlence aracı olarak görülmemesi aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Batılı tiyatro örneklerinden etkilenmiş olmasıyla
- B) Ramazan gecelerinde sıkça sahnelenmiş olmasıyla
- C) Yazılı kaynaklarda da adına sık sık rastlanmasıyla
- D) Işık ve perde tekniğine dayalı bir oyun olmasıyla
- E) Toplumun sosyal yapısını ve dil özelliklerini yansıtmasıyla

2. Metne göre Karagöz ile Hacivat arasındaki temel çatışma aşağıdakilerden hangisine dayanmaktadır?

- A) Bireysel çıkar çatışmalarına ve ekonomik farklılıklara
- B) Halk dili ile süslü dil arasındaki kültürel karşıtlığa
- C) Aynı sosyal sınıfa ait olmalarına rağmen anlaşamamalarına
- D) Tarihsel olaylara farklı bakış açılarına sahip olmalarına
- E) Geleneksel tiyatro anlayışını farklı yorumlamalarına

3. Metinde Karagöz oyunundaki tiplerin "bireysel özelliklerinden çok temsil ettikleri sosyal kimliklerle öne çıkması" aşağıdakilerden hangisini destekler?

- A) Oyunun psikolojik derinliğe dayandığını
- B) Bireysel dramları merkeze aldığını
- C) Tarihsel olayları belgesel biçimde aktardığını
- D) Toplumsal yapıyı sembolik biçimde yansıttığını
- E) Batı tiyatrosuna benzerlik gösterdiğini

4. Metindeki bilgilerden hareketle Karagöz oyununun Tanzimat'tan sonra önem kaybetmesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Batılı tiyatro anlayışının yaygınlaşması
- B) Geleneksel tiplerin ilgi çekmemeye başlaması
- C) Yazılı kültürün tamamen ortadan kalkması
- D) Ramazan eğlencelerinin sona ermesi
- E) Gölge oyunu tekniğinin unutulması

5. Bir araştırmacı, Karagöz oyununu "sözlü bir arşiv" olarak nitelendiriyorsa bu görüşünü en çok hangi özelliğe dayandırmaktadır?

- A) Oyunların bir olay çevresinde gelişen komik durumlara dayanmasına
- B) Oyun kişileri arasında karşıt özellikler taşıyan tiplerin bulunmasına
- C) Argo, deyim, atasözü ve farklı ağız özelliklerinin yoğun biçimde kullanılmasına
- D) Oyunların dört bölümden oluşan geleneksel bir yapıya sahip olmasına
- E) Ramazan eğlenceleri içinde önemli bir yer edinmiş olmasına

6. Karagöz oyunundaki "mukaddime, muhavere, fasıl, bitiş" bölümlerinin varlığı aşağıdakilerden hangisini göstermektedir?

- A) Oyunun doğaçlama ve düzensiz ilerlediğini
- B) Belirli bir kurgu sistemine sahip olduğunu
- C) Batı tiyatrosundan doğrudan alındığını
- D) Eğlence maksatlı olarak ortaya çıktığını
- E) Tarihse belgelerden uyarlanmış olduğunu

7. Karagöz oyununun hem halk edebiyatı hem de geleneksel tiyatro kapsamında değerlendirilmesinin temel gerekçesi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Farklı toplumsal kesimleri temsil eden tiplerin yer alması
- B) Ramazan eğlencelerinde oynanması
- C) Batı tiyatrosuyla benzerlik göstermesi
- D) Sözlü kültüre dayanması ve sahne düzeni içermesi
- E) Tarihse özelliklere sahip kişilere dayanması

8. Geleneksel Türk tiyatrosunun önemli türlerinden biri olan Karagöz oyunu, yüzyıllar boyunca bayramlarda, düğünlerde ve çeşitli toplumsal kutlamalarda halkı eğlendirmiştir. Oyunlarda toplumsal eleştiriler, mizahi bir üslupla seyirciye aktarılmış; halkın dili, düşünce yapısı ve günlük yaşamı sahneye taşınmıştır. Bu özellikleriyle Karagöz oyunu, sadece bir eğlence aracı değil; aynı zamanda kültürel bir bellek işlevi de görmüştür.

Bu parçaya göre Karagöz oyununun Türk kültüründeki yeriyile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Toplumsal olayları yansıtmayıyla kültürel bir aktarım aracı olmuştur.
- B) Bayram ve düğün gibi toplumsal kutlamalarda yaygın olarak sahnelenmiştir
- C) Halkın yaşam tarzını ve dilini sahneye taşıyarak gelenekleri yansıtmıştır.
- D) Eğlence işlevinin yanında düşündürücü bir yön de taşımıştır.
- E) Oyunlarda yazılı metinlere bağlı kalınarak sahneleme yapılmıştır.

ÖSYM Sorusu / 2019 AYT

9. (I) Genellikle "gölge oyunu" olarak nitelendirilen Karagöz; çıra, mum, lamba gibi bir aydınlatma kaynağı ile yarı saydam bir perdeden yararlanılarak oynanır. (II) Karagöz ile Hacivat'ın başından geçen olayların anlatıldığı oyunda Çelebi, Bebe Ruhl, Tuzsuz Deli Bekir gibi yardımcı tipler de vardır. (III) Karagöz oyunu; giriş, muhavere, fasıl ve bitiş olarak adlandırılan dört bölümden meydana gelir. (IV) Karagöz şakacı, nüktedan, meraklı ve patavatsız bir tipi canlandırırken Hacivat medrese kültürüyle yetişmiş eğitilmiş bir tiptir. (V) Toplumun aksayan yönlerinin eleştirildiği oyunda Karagöz mendil, baston, sandalye gibi aksesuarları kullanırken Hacivat bu aksesuarları kullanmaz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlışı vardır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

1 - 4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

- Hacivat** : (Şiir söyleyerek gelir.) Açarız her akşam biz bu perdeyi / Neşeyle izleyin siz bu perdeyi / Sizin alkışınız can verir bize / Açık tutarız kış yaz bu perdeyi / Hem çalarız hem söyleriz şarkıyı / İnletti cümbüşle saz bu perdeyi / İzlemeye gelen hep mutlu olur / Açtı kim bilir kaç kez bu perdeyi.
- Hacivat** : (Devam eder.) Yar bana bir eğlence... Aman bana bir eğlence...
- Karagöz** : (Sahnenin köşesinden) Hacivat ne bağınyorsun?
- Hacivat** : Vay benim iki gözüm, candan dostum, şekerden tatlım! Gel aşağıya da biraz konuşalım.
- Karagöz** : (Hacivat'ın yanına gelir.) Sabah sabah beni uykudan uyandırdın? Ne konuşacaksın?
- Hacivat** : Efendim, başıma bir şapka almak için çarşıya gitmiştim. Dönerken yorgunluk çıkarmak üzere Karagöz'üme uğrayayım, dedim.
- Karagöz** : Ne yapayım şapka aldınsa? Paran varmış da almışsın. Olmayanlar ne yapsın?
- Hacivat** : Karagöz'üm insan önce bir selam verir, sende hiç incelik yok!..
- Karagöz** : Üzerimde gecelik var ya!..
- Hacivat** : Ne geceliği Karagöz'üm, incelik incelik... İnsanlar karşılaşınca birbirine selam verir.
- Karagöz** : Güle güle kullan, başında paralansın!

1. Bu metinde Karagöz oyununun aşağıdaki bölümlerinden hangilerinin belirgin olduğu söylenebilir?

- A) Muhavere - Fasil
- B) Mukaddime - Bitiş
- C) Fasil - Bitiş
- D) Mukaddime - Muhavere
- E) Muhavere - Bitiş

2. Bu metindeki güldürü ögesi, daha çok aşağıdakilerden hangisine dayanmaktadır?

- A) Karagöz'ün yanlış anlamalarına ve söz oyunlarına
- B) Olayların dramatik bir şekilde gelişmesine
- C) Karakterlerin ciddi bir konu üzerine tartışmalarına
- D) Hacivat'ın ağır ve sanatlı dilini sürdürmesine
- E) Toplumsal sorunların eleştirel bir bakışla verilmesine

3. Bu metinde Karagöz ve Hacivat'ın konuşmaları dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

- A) Karagöz, kaba ve hazırcevap tavırlarıyla güldürü unsuru oluşturmıştır.
- B) Hacivat, şiir okuyarak oyunu başlatmış ve seyirciyi oyuna davet etmiştir.
- C) Karagöz ile Hacivat arasında anlam kaymaları ve kelime oyunları vardır.
- D) Karagöz'ün günlük ve sade dili ile Hacivat'ın süslü anlatımı zıtlık yaratmıştır.
- E) Karagöz ile Hacivat'ın konuşmaları, ayrıntılı bir olay örgüsüne dayanmaktadır.

4. Karagöz ile Hacivat'ın bu diyalogunda aşağıdaki illetlerden hangisinin ön plana çıkarıldığı söylenebilir?

- A) İnsanların maddi durumlarıyla övünmesi hoş karşılanmaz.
- B) Toplumda selamlaşma ve nezaket kuralları önemlidir.
- C) Geleneksel Türk tiyatrosu, toplumsal sorunları eleştirel biçimde işler.
- D) Farklı konuşma biçimleri, insanlar arasında iletişim sorunlarına yol açabilir.
- E) Sanat unsurları, geleneksel oyunlarda izleyiciyi oyuna çekmede kullanılır.

5. Hacivat : Selamünaleyküm Karagöz'üm, ne bu hâl? Yine başına bir iş mi geldi?

Karagöz : Aleykümselem Hacivat! Az daha pazarcıların elinde parçalanıyordum!

Hacivat : Hayrola, ne yaptın bu sefer?

Karagöz : Ne yapacağım, mandalinaların tadına bakmak istedim.

Hacivat : Sormadan mı yedin yoksa?

Karagöz : Aman efendim, ben tadına bakanım, beğenirsem alırım.

Hacivat : Olmaz Karagöz'üm, bu düpedüz kabalık olur.

Karagöz : Senin o süslü laflarıyla karnım doymuyor Hacivat!

Hacivat : Hem doymuyorsun hem de laf dinlemiyorsun.

Karagöz : Laf dinleyecek vaktim mi var! Karnım aç, gönlüm tok olsun yeter bana!

Bu diyalogdan Karagöz ve Hacivat karakterlerinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi çıkarılamaz?

- A) Karagöz pratik zekâlı ve halktan biridir.
- B) Hacivat daha eğitilmiş ve görgü kurallarına bağlıdır.
- C) Karagöz, davranışlarında sosyal bir duyarlılık gösterir.
- D) Hacivat, Karagöz'ün davranışlarını düzeltmeye çalışır.
- E) Karagöz, toplum kurallarına uymakta zorlanır.

0A0E04FD

6. **Hacivat** : Yahu Karagöz'üm, yüzyıllardır herkesi güldürürsün ama senin yüzünün güldüğünü ben pek kolay kolay göremiyorum.
- Karagöz** : Köftehor, benim gibi bir gün iş bulur, üç gün işsiz kalırsan sen de gülmezsın!
- Hacivat** : Canım, hemen kızmal Bakıyorum bugün gözlerinin içi gülüyor da onun için söyledim.
- Karagöz** : Hay hay, gözlerimin içi gülüyor, burnumun dışı göbek atıyor, kulaklarımın kenarı yerlere yatıyor.
- Hacivat** : Hah hah hahl.. Yine yanlış anladın, yani bugün pek neşelisin!
- Karagöz** : Öyle söylesene!
- Hacivat** : Pekâlâ, böyle neşeli olmanın sebebi ne acaba?
- Karagöz** : Hiç sorma Hacı Cavcav, meğer bilgili olmak ne güzel şeymiş!..
- Hacivat** : Haklısın Karagöz'üm ama bunun neşeli olmakla ne ilgisi var?
- Karagöz** : Olmaz olur mu? Kaç gündür oğlum bana ilkokul ders kitaplarını okuyor.
- Hacivat** : Kendin neden okumaya başlamadın?
- Karagöz** : Köftehor bir yanda da okuma-yazma çalışıyorum. Sonra tekrar kendim okuyacağım.
- Bu metinden hareketle Karagöz'ün tutumu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Eğitim ve öğrenmeye karşı isteksizdir.
- B) Hayata karşı tamamen umutsuz bir tavır içindedir.
- C) Her zaman olaylara ciddi ve resmî yaklaşmaktadır.
- D) Çalışmaktan kaçan, sorumluluk almayan biridir.
- E) Öğrenmeye istekli ve kendini geliştirmeye açıktır.

7. **Hacivat** : Karagöz'üm, neredeydin bu sabah?
- Karagöz** : Köşedeki kahvede vakit öldürüyordum.
- Hacivat** : Vakit öldürülür mü efendim? Zaman dediğin ni-mettir, kıymetini bilmek gerek.
- Karagöz** : Ah be Hacivat, senin zamanın kıymetli, benimki-si beleş!
- Hacivat** : Yahu azıcık oku, kendini geliştir, elin kolun iş tut-sun...
- Karagöz** : Ben okumasam da olur, ben halkın içindenim! Lafia iş bitmez.
- Hacivat** : Ama bilgisiz adam, yolda yürürken bile tökezler.
- Karagöz** : Ben tökezlerim ama düşmem.
- Bu diyalogdan hareketle Karagöz'ün tutumu için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Eğitime ve öğrenmeye mesafeli yaklaşır.
- B) Sokak kültürüne ve halkla iç içe olmaya önem verir.
- C) Zamanı verimli kullanma konusunda ihmalkâr davranır.
- D) Yeteri kadar bilgili olduğunu düşünür.
- E) Geleneksel düşünce yapısını modern yaklaşımlara ter-cih eder.

8. **Tuzsuz** : (Nara atar.) Eyy gidii felekkkk, eyyy gidii felekkk beeeeeeee!
- Karagöz** : (Pencereden bakarak) Hey gidli dümbelek bee, bu da kim yahuu?
- Tuzsuz** : Bana bak, öyle tepeden konuşma, erkeksen aşağı gel de boyunu görelimmm.
- Karagöz** : (Gelir.) Ne var be ne bağıırırsın ayağına basılmış ayılar gibi?
- Tuzsuz** : Eyytt beeee, bana bak breee sen beni tanır mısın, bana adıyla sanıyla Tuzsuz Deli Bekir derler.
- Karagöz** : Senin tatsız tuzsuz olduğun belli zaten.
- Tuzsuz** : Bana bak, var mısın benimle bir güreşe bakalım haaa?
- Karagöz** : Seninle değil, senden daha kabadayı pehlivan varsa o gelsin, onunla güreşirim ben.
- Tuzsuz** : Bana bak, yere bir mendil ser bakalım.
- Karagöz** : Ne olacak mendil?
- Tuzsuz** : Ben şimdi bir vuruşta senin kelleni kesicem, kellen yere düşüp toz olmasın diye, eğğ bakalım başını yereeee.
- Karagöz** : Sen beni biraz bekle bakalım burda. (Karagöz eve gidip bir sopa alır, sopayı arkasına saklayıp perdeye gelir.) Bana bak Tuzsuz, başımı nasıl öğeçektim bennn?
- Tuzsuz** : (Başını aşağı eğerek) İşte böyle!
- Karagöz** : (Sopayı Tuzsuz'un kafasına indirir.) Al sanaaa!
- Tuzsuz** : Aman bree kelleyi kırdın.
- Karagöz** : Kırarım ben, sana Tuzsuz Deli Bekir derlerse bana da Pehlivan Karagöz derler.

Bu metinden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Oyuncuların hareketleri parantez içinde belirtilmiştir.
- B) Diyaloglara dayalı bir anlatım tekniği kullanılmıştır.
- C) Olay örgüsü, anlatıcının ayrıntılı tasvirleriyle yapılandırılmıştır.
- D) Karakterler arasındaki çatışma, mizahi bir şekilde sonuçlandırılmıştır.
- E) Oyun, güldürü unsurlarını abartılı söz ve davranışlarla sağlamıştır.

1 - 3. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Hacivat : Efendim, geçen günkü doluda evin kiremitleri kırılmış, yağın yağmur evin içine akıyor. Kimi yerlerin de onarılması gerekiyor. Bir usta çağırdım. Evi bir güzel onardı. Görme Karagöz'üm, sanki yeni bir ev oldu.

Karagöz : Güle güle yak, otur da külüne bak!

Hacivat : Ben evi yeni yaptırdım, öyle denmez.

Karagöz : Ya nasıl derler?

Hacivat : Oh, oh! Çok sevindim! Güle güle oturunuz, içinden hiç çıkmayınız, derler.

Karagöz : Olur, oh, oh! Çok sevindim! Güle güle oturunuz, içinden hiç çıkmayınız!

Hacivat : Derken efendim, fırından bir pide alayım, dedim. Fırının önüne gittim. Bana şuradan iki tane pide verin, demeye kalmadı, fırıncının biri pide çıkarıyormuş. Küreği çekince kaza ile küreğin sapı gözümüne geldi. Az kaldı gözümü çıkarıyordu.

Karagöz : Yakında biri yardım eder de çıkarır, siz merak etmeyin, inşallah ötekini de çıkarırlar!

Hacivat : Karagöz'üm, gözüm çıkacaktı, diyorum.

Karagöz : İyi ya, yakında biri yardım eder de çıkarır, siz merak etmeyin!

1. Bu metinde Karagöz'ün tavırlarıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Hacivat'ın sözlerini yanlış anlayarak farklı bir anlam yüklemiştir.
- B) Mizahi bir dil kullanarak olaylara alaycı bir bakış açısı getirmiştir.
- C) Yaşanan durumları ağırbaşlılıkla karşılayıp yapıcı öneriler sunmuştur.
- D) Sözleriyle günlük hayatın zorluklarını hafife alır bir tavır sergilemiştir.
- E) Hacivat'ın anlattıklarını eğip bükerek gülünç hâle dönüştürmüştür.

2. Bu metinde kullanılan anlatım tekniği ve amacı için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Diyalog tekniği kullanılarak mizah yoluyla eleştiri yapılmıştır.
- B) Açıklayıcı anlatımla olayların gerçekliği ön plana çıkarılmıştır.
- C) Betimleyici anlatımla mekânın özellikleri ayrıntılı biçimde verilmiştir.
- D) İç çözümlemeyle karakterlerin iç dünyası derinlemesine işlenmiştir.
- E) Tartışmacı anlatımla bilgiye dayalı karşıt görüşler savunulmuştur.

3. Bu metinden Karagöz ve Hacivat'ın kişilikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Hacivat'ın olaylara akılcı ve düzenli yaklaşmaya çalıştığı görülmektedir.
- B) Karagöz'ün nükteli sözlerle karşısındakini zor durumda bıraktığı anlaşılmaktadır.
- C) Hacivat'ın, yaşadığı olayları içtenlikle ve ayrıntılı bir biçimde aktardığı söylenebilir.
- D) Karagöz'ün toplumsal değerleri korumaya yönelik ciddi öğütler verdiği anlaşılmaktadır.
- E) Hacivat'ın ciddiyetine karşılık Karagöz'ün alaycı bir üslup sergilediği görülür.

4. **Karagöz** : Hacivat, bugün seni çarşıda gördüm. Elinde koca bir defter vardı. Ne işti o?

Hacivat : O defter esnafın alacak verecek defteri Karagöz'üm. Hesapların kaydını tutuyordum.

Karagöz : Hesap dediğin şey insana dertten başka ne verir? Ben hesabı bırak, peşin iş isterim.

Hacivat : Ama hesap olmazsa düzen olmaz. Her şey kayda geçmezse insanlar birbirine güvenemez.

Karagöz : Kayda güven olmaz, mideye girene güven olur!

Hacivat : Senin aklın hep yemekte.

Karagöz : Senin aklın da defterde. Demek ki sen defter adamısın, ben de tencere adamıyım!

Hacivat : Aman Karagöz'üm, senin sözlerinle muhasebe yapmak imkânsız!

Karagöz : Zaten ben hesap yapmam, hesap sorarım!

Bu metinle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Esnaf hayatı ve ticari ilişkiler, mizahi bir yaklaşımla ele alınmıştır.
- B) Hacivat'ın tutumu, düzeni ve kaydı savunan bir anlayışı yansıtmaktadır.
- C) Karagöz'ün olaylara bakışı, toplumun aydın kesimini temsil etmektedir.
- D) Çatışma unsuru, karakterlerin zıt yaklaşımları üzerinden kurulmuştur.
- E) Diyaloglarda halk diliyle yapılmış, güldürücü ifadeler dikkat çekmektedir.

5. **Hacivat** : Selamünaleyküm Karagöz'üm, akşam-ı şeriflerin hayırlı olsun.
Karagöz : Aleykümselam! Sen gene süslü püslü sözlerle geldin, yoksa başıma iş mi açacaksın?
Hacivat : Estağfurullah Karagöz'üm, ben yalnızca nezaket gösteriyorum.
Karagöz : O nezaket dediğin şey var ya midemi bulandırıyor. Sen sözü dolandırıp durursun, ben de anlamak için uğraşırım.
Hacivat : Hâlbuki ben anlaşılır konuşurum. İnsan, biraz dikkat etse hemen kavrar.
Karagöz : Dikkat mi? Benim kafam karışınca senin sözlerin düğüm düğüm oluyor, çözmek de bana düşüyor.
Hacivat : Sen de bir gün dikkat etsen belki çözersin.
Karagöz : Çözerim çözerim... Ama senin kafanı çözerim!
Bu metinle ilgili aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Yanlış anlama ve laf cambazlığı üzerine kurulu bir güldürüdür.
 B) Geleneksel Türk tiyatrosuna ait nitelikler taşımaktadır.
 C) Olay örgüsü yerine karşılıklı konuşmalarla ilerleyen bir yapıya sahiptir.
 D) Karagöz ile Hacivat'ın karakter farklılıkları diyaloga yansımıştır.
 E) Anlam kapalılığına dayalı bir üslup tercih edilmiştir.

6. **Hacivat** : Akşam-ı şeriflerin hayırlı ola Karagöz'üm!
Karagöz : Hoş geldin Hacivat, gene geldin mi dilini dolandırmaya?
Hacivat : Aman Karagöz'üm, insan selam verir, hâl hatır sorar.
Karagöz : Senin selamın da lafın da bana hep baş ağrısı yapar.
Hacivat : Ne yapalım, gönül ister ki biraz muhabbet edelim.
Karagöz : Muhabbet mi? Senin muhabbetin yılan gibi kıvrıla kıvrıla gelir, beni sokar!
Bu metinde Karagöz ve Hacivat arasında geçen kısa atışma, oyunun asıl konusuna geçilmeden önce yapılan karşılıklı konuşmaları yansıtmaktadır.
Buna göre, bu metin Karagöz oyununun hangi bölümüne aittir?

- A) Fasil
 B) Muhavere
 C) Bitiş
 D) Mukaddime
 E) Ara oyun

7. **Hacivat** : Karagöz'üm, bak sana bir haber getirdim. Bizim mahallede büyük bir şenlik düzenlenecekti.
Karagöz : Şenlik mi? O da neyin nesidir?
Hacivat : Halk eğlenir, oyunlar oynanır, esnafın malını satar, herkes hoş vakit geçirir.
Karagöz : Benim hoş vakit geçirmem için cebimin dolu olması gerek. Param yoksa şenlik de bana işkence olur.
Hacivat : Olmaz Karagöz'üm, gönlün hoş olsun, yetmez mi?
Karagöz : Gönül karın doyurmaz Hacivat. Ben aç karnına şenliğe gidersem davulun sesi mideme vurur.
Hacivat : Sen de her şeye bir kulp takarsın.
Karagöz : Benim kulp taktığım yok, senin söylediklerin kup-kuru hayal!

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Karagöz ile Hacivat'ın bakış açıları arasındaki farklılık, çatışma unsuru olmuştur.
 B) Karagöz'ün sözleriyle halkın ekonomik durumuna göndermede bulunulmuştur.
 C) Diyalog, dönemin toplumsal hayatına dair ipuçları taşımaktadır.
 D) Günlük hayattaki birtakım sıkıntılar eleştirel bir dille ele alınmıştır.
 E) Ağır, sanatlı ve süslü bir dil kullanılarak anlatım güçlendirilmiştir.

1 - 2. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Hacivat : Diyelim iş ne imiş, işimizi mevlam onara, yâr bana bir eğlence medettttt, aman bana bir eğlen-ce medett!

Karagöz : (Pencereden) Hacivat bağırma, evde çocuk uyuyor, uyanırsa karışmam, oturağını kafana atarım. (Çekilir.)

Hacivat : Ah, bana bir eğlence amannn!

Karagöz : (Pencereden) Bağırısan da gelmeyeceğim, çağırı-san da gelmeyeceğim. (Çekilir.)

Hacivat : Gel benim servi bülendim.

Karagöz : (Pencereden) Gelemem benim sümüklü efendim.

Hacivat : Gel benim ömrümün hâsılı.

Karagöz : (Pencereden) Gelemem ayağımın nasırı.

Hacivat : Gel benim serseri gezenim.

Karagöz : (Pencereden) Atlarsam tepeni ezerim.

Hacivat : Aşağı gelsene Karagöz'üm.

Karagöz : (Pencereden) Memgel.

Hacivat : Pergel mi?

Karagöz : Beş on tane usta dülger.

Hacivat : Aman Karagöz'üm, aşağıya ne ile gelirsin?

Karagöz : (Pencereden) Arabayla.

Hacivat : Araba olmazsa?

Karagöz : (Pencereden) Şimendiferle.

Hacivat : Anlaşıldı Karagöz'üm senin canın letaif istiyor.

Karagöz : (Pencereden) Nasıl da bilirsin canımın kadayıf istediğini.

Hacivat : Karagöz'üm dil bilir misin?

Karagöz : Dil de bilirim, dudak da yanak da.

1. Bu metnin anlatım özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Diyalog biçiminde kurgulanarak geleneksel tiyatronun özelliklerini yansıtmaktadır.
- B) Sözcüklerin benzer seslerinden yararlanılarak söz oyunları yapılmıştır.
- C) Anlatımda mizahi bir üslup kullanılarak eğlenceli bir hava oluşturulmuştur.
- D) Olayların aktarımında nükteli cevaplarla gülmece unsuru pekiştirilmiştir.
- E) Olay örgüsüne dayalı, giriş-gelişme-sonuç planı olan uzun bir hikâye anlatılmıştır.

2. Bu metin ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Karagöz ile Hacivat'ın sözleri karşılıklı konuşmalar yoluyla verilmiştir.
- B) Metinde asıl amaç, nükteli sözlerle okuyucuyu güldürmektir.
- C) Diyaloglarda yer yer söz oyunlarına dayalı mizahi anlatım görülmektedir.
- D) Anlatımda öğretici ve bilgilendirici bir tavır ön planda tutulmuştur.
- E) Karakterlerin farklı bakış açıları çatışma unsuru olarak işlenmiştir.

3. Karagöz sahur vaktinde kalkar ve yemek için Hacivat'ın evine gider. Yemekten sonra Karagöz teşekkür etmek ister:

Karagöz : İki gözüm...

Hacivat : Buyur Karagöz'üm.

Karagöz : Allah ziyade eylesin Hacivat'ım, ne güzel yemekler bunlar! Yenge hanımın eline sağlık...

Hacivat : Senin de başına yağlık...

Karagöz : Bırak şakayı Hacivat'ım. Midemiz bayram etti. Çok teşekkür ederim sahur yemeği için.

Hacivat : Asıl ben teşekkür ederim Karagöz'üm.

Karagöz : Sen niçin teşekkür ediyorsun Hacivat'ım?

Hacivat : Niçin olacak, sahur bizde yaptığın için. Bu konuda ne buyrulmuş, biliyor musun?

Karagöz merakla sorar:

Karagöz : Ne duyurulmuş?

Hacivat : Buyrulmuş Karagöz'üm, buyrulmuş... Oruç tutan kişiye iftar yaptıran, oruç tutmuş gibi sevap kazandırmış. E, sahur da öyle bir nevi!

Karagöz hayretle,

Karagöz : Yani iki oruç tutmuş gibi olur öyle mi Hacivat'ım?

Hacivat : Öğle değil sabah sabah...

Karagöz : Hacı Cavcav, ben seni çok seviyorum.

Hacivat : Onun için mi çok dövüyorsun?

Karagöz : Vallahi çok seviyorum Hacivat'ım.

Hacivat : Sağ olasin Karagöz'üm.

Karagöz ile Hacivat arasında geçen bu diyalogdan aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Hacivat, sahurda misafir ağırlamanın manevi değerine inanmaktadır.
- B) Karagöz, Hacivat'ın eşi tarafından hazırlanan yemekleri beğenmiştir.
- C) Hacivat, sahurda yenen yemeğin iftarla aynı sevabı kazandırdığına inanır.
- D) Karagöz, sahurdan sonra Hacivat'a olan sevgisini ilk kez dile getirir.
- E) Karagöz, Hacivat'ın esprili konuşmalarına zaman zaman karşılık verir.

4.

Hacıvat : Yar bana bir eğlence medet, yar bana bir eğlence!

Karagöz : Evinde açık kalsın pencere!

Hacıvat : Merhaba Karagöz'üm, nasılsın?

Karagöz : Merhaba kuru üzüm (öksürür), görmüyor musun, hastayım.

Hacıvat : Ah Karagöz'üm, geçmiş olsun.

Karagöz : Senin de gözlerine yaş dolsun.

Hacıvat : Niye öyle diyorsun Karagöz'üm, sağlık afiyet iste-sene...

Karagöz : (Öksürür) Sen de beni bir rahat bırakıversene...

Hacıvat : Seni böyle nasıl bırakayım Karagöz'üm? Bir hastaneye götürürelim seni.

Karagöz : Gümüşhane'ye nasıl götüreceksin beni?

Hacıvat : Ne Gümüşhane'si Karagöz'üm? Hastasın ya bir hastaneye götürürelim, öksürüğün için ilaç alalım diyorum.

Karagöz : (Öksürür) Hı, Hacı Cavcav, ben gittim hastaneye. Doktor pekmez yazdı reçeteme.

Hacıvat : Oh Karagöz'üm, ne güzel işte! Peki, içtin mi pekmezi?

Karagöz : Sen geçtin mi körfezi?

Hacıvat : Pekmez diyorum Karagöz'üm, körfez değil. Sana ellerimle şifalı bir karışım yapayım mı?

Karagöz : Azıcık aşım ağrısız başım... Aman başımı ağrı-tma Hacı Cavcav.

Hacıvat : Aman Karagöz'üm, başını niye ağrıtayım? Bu şifalı bir karışım.

Karagöz : (Öksürür) Öyleyse kaynat sütü bir taşım.

Hacıvat : Yok Karagöz'üm bu süttten değil üzüm-den yapılıyor.

Karagöz : Kuru üzüm-den mi?

Hacıvat : Yok, yaş üzüm-den...

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Göstermeye bağlı bir metinden alınmıştır.
- B) Mensur ve manzum parçalar içerir.
- C) Diyalog tekniğinden yararlanılmıştır.
- D) Yanlış anlaşılmalara üzerine temellenmiştir.
- E) Muhavere bölümünün özelliklerini yansıtmaktadır.

5.

(Laz türkü söyleyerek gelir.)

Endüm dere kenarına su verdüm da börülcene...

Karagöz : Hah, geldi bizim hamsi düşmanı; hoş geldin Hayrettin Ağa merhaba.

Laz : (Çabuk çabuk konuşarak) Merhaba kardeşüm, nasılsun eyi misun, hoş misun? Pen Tirabizon'dan kalktım geldim Samsun'a, Samsun'da kopti pi fırtına, kaptan dedi al pırını sırtına. Benim pirtılar finduk ile bahur idi bahuri attık denize gitti, dibine funduğu attık kaldı, üstüne mal mal finduk idi ama deniz suyu yedu da para etmedü.

Karagöz : Dur dur kardeşim dur yahu, amma çene varmış sende bel

Laz : Kelduk İstanpula girduk bakurculuğa, edemeduk girduk kalaycılığa.

Karagöz : (Laz'ın ağzını kapatarak) Dur kardeşim dur, bir kere beni dinle.

Laz : Dinleyrum, laf tetuğun karşılıku olur, sen tersun pen tinlerum, pen terum sen tinlersun.

Karagöz : Daha ben bir şey demedim yahu, şimdi dinle, sen beni tanırsın değil mi?

Laz : Tanirum.

Karagöz : Dur dinle, dediler ki benim kadın fena imiş, sen bizi tanırsın, benim kadından bir fenalık gördün mü onu söyle.

Laz : Tetular ki senin kadinun fenadur ya ben ne de-yum, pizum finduklar deniz suyu yedi da para etmedü.

Karagöz : Defol şurdan, (Laz kaçır.) dikış makinesi gibi tır tır konuşur, varayım bizim aktar Hacı Baba var onu çağırayım. (Gider çağırır.) Hacı Baba buraya gel!

Karakterlerin ağız özelliklerine, olayların gelişimine ve anlatım biçimine bakıldığında aşağıdakilerden hangisi bu metnin alt olduğu tiyatro türünün temel özelliklerinden biri olarak gösterilemez?

- A) Karakterlerin yöresel ağız özellikleriyle konuşturulması, halk mizahının canlı tutulmasını sağlar.
- B) Oyunun diyaloglara dayalı olması, doğaçlamaya olanak tanır ve oyuncunun yeteneğini ön plana çıkarır.
- C) Günlük hayatın sıradan olaylarının abartılı biçimde işlenmesi, eleştirel mizahın etkili şekilde kullanılmasına imkân tanır.
- D) Toplumun çeşitli kesimlerinden tiplerin temsil edilmesi, seyircinin karakterlerle özdeşim kurmasını kolaylaştırır.
- E) Olayların akışı genellikle belirli bir kurgu çerçevesinde ilerler, doğrudan yazılı metne bağlı kalınır.

1 - 2. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Beberuhi: Siz burda necisiniz?

Karagöz: Adamız.

Beberuhi: Yuh! Hiç böyle çıplak adam olur mu?

Karagöz: Biz denizde yüzüyorduk, elbiselerimizi çaldılar böyle çıplak kaldık.

Beberuhi: Yuh! Kim çaldı?

Karagöz: Şu arkadaki evde iki tane kadın var, onlar çaldı.

Beberuhi: Gidip alsanıza.

Karagöz: Vermiyorlar.

Beberuhi: Niye vermiyorlar.

Karagöz: İçinizde akıllı kimse gelsin alsın diyorlar.

Beberuhi: Yuh! Hepiniz enayi misiniz, içinizde hiç akıllı yok mu?

Karagöz: Vardı ama sattık.

Beberuhi: Ben şimdi gider elbiselerinizi alırım, bana ne verirsiniz?

Karagöz: Sana para veririm.

Beberuhi: Olur, (Kapıya gider.) bana bakın hanım amcalar!

Karagöz: Hanımdan amca olur mu?

Beberuhi: Sen karışma sarmısak kafalı, (bağırarak) bana bakın hanım amcalar size söylüyorum, verin bunların elbiselerini, bana para verecekler.

Zenne: (İçeriden) İçeri gel de al!

Beberuhi: Açın kapıyı geliyorum, (girer) haydi verin elbiseleri!

Zenne: Şimdi alırsın, kızlar vurun kol demirini kapıya, yatırın şunu aşağıya, vurun vurun!

Karagöz: Eyvah, bu altı kulacı da dövüyorlar!

Beberuhi: (Bağırarak) Vurmayın beee! Anneme söylerim sizi döver sonra. (ağlar)

1. Aşağıdakilerden hangisi bu metinde örneklendirilen geleneksel Türk tiyatrosunun özelliklerinden biri değildir?

- A) Tipler üzerinden oluşturulan güldürü ile halkın eğlenmesi amaçlanmıştır.
- B) Olaylar, doğaçlamaya açık, diyalog temelli bir kurgu ile aktarılmıştır.
- C) Karakterlerin kişisel özellikleri, abartılı biçimde çizilerek yansıtılmıştır.
- D) Söz oyunları, yanlış anlamalar ve taşlamalarla mizahi etki sağlanmıştır.
- E) Sosyal statü ve sınıf ayrımlarına yönelik ciddi eleştiriler dile getirilmiştir.

2. Bu metindeki karakterler ve olay örgüsü göz önüne alındığında aşağıdakilerden hangisi geleneksel Türk tiyatrosundaki "tip" anlayışını yansıtan bir özellik olarak gösterilemez?

- A) Karakterler; yaş, cinsiyet ya da sosyal konumdan bağımsız olarak evrensel temsiller içerir.
- B) Her karakter, toplumda sıkça rastlanan kişilik özelliklerinin temsilcisi olarak kurgulanır.
- C) Tipler, belirli kalıplar içinde yer alır ve oyun boyunca bu özelliklerini korurlar.
- D) Oyundaki bireyler, kişisel derinliği olan çok yönlü karakterler olarak sunulmazlar.
- E) Karakterlerin konuşmaları ve davranışları, temsil ettikleri tiplere ile uyumludur.

3. **Hacivat:** (Gelir ve kendi kendine söylenir.) Allah Allah, herhâlde yanlış görmüyorum ama Karagöz buralarda ne geziyor acaba? Aaaa, yanında bir de kocaman boynuzlu, kınalı bir koç var. Seslenir: Karagöz'üm merhaba!..

Karagöz: Hoş geldin suda pişmiş bal kabağı!

Hacivat: Aman efendim, perdede değiliz güzel konu!

Karagöz: Köftehor, perdede değiliz ama sen beni yine her yerde rahatsız ediyorsun.

Hacivat: Canım, rahatsız olacak ne var? Geçerken seni görüp "Merhaba!" dedim o kadar...

Karagöz: Öyleyse sana, bana merhaba! Haydi, yoluna git!

Hacivat: Zaten gideceğim de... Buralarda ne yapıyorsun diye merak ettim?

Karagöz: Pataklarım ha, ne yaptığımı görmüyor musun?

Hacivat: Görüyorum ama Karagöz'üm doğrusu bir şey anlayamıyorum. Bir defa Kurban Bayramı geçti. Sonra seni yedi yüz yıldır böyle bir koça gezerken ilk defa görmüyorum.

Karagöz: Ne olmuş?

Hacivat: Ne olmuşu var mı? Yani bu koç neyin nesi?

Karagöz: Babasının oğlu... Köftehor, onu ben doğurmadım ki neyin nesi olduğunu bileyim.

Hacivat: Efendim, anlatamadım galiba... Neden beraber dolaşıyorsunuz?

Karagöz: Birbirimizi kaybetmemek için Hacı Cavcav!

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Oyuncuların davranışları ayaç içinde gösterilmiştir.
- B) İç çözümlemeye dayalı bir anlatım tercih edilmiştir.
- C) Geleneksel Türk tiyatrosuna ait bir örnektir.
- D) Karşılıklı konuşmaya dayalı bir yöntem izlenmiştir.
- E) Karakterlerin konuşmaları doğrudan aktarılmıştır.

4 - 5. soruları aşağıdaki metinlerden ve grafikten faydalanarak cevaplayınız.

Metin I

Karagöz metinlerinde güldürü yalnızca yanlış anlamaya dayanmaz; tipler arasındaki dil ve kültür farkı çatışması, oyunun toplumsal eleştiri gücünü de besler. Bu nedenle bir sahnenin çözümlenmesinde Karagöz ile Hacivat arasındaki karşıtlık, söz oyunları ve tiplerin temsil ettiği çevre birlikte değerlendirilmelidir.

Metin II

Başarılı bir Karagöz tahlili, oyunun yalnızca güldürü yönünü öne çıkarmakla yetinmez; muhavere ile fasıl bölümleri arasındaki işlev farkını, halk dili unsurlarını ve oyunun perde gerisindeki kültürel belleği de görünür kılar. Böylece metin, hem sahne düzeni hem de dönemin sosyal yapısı bakımından okunabilir.

Açıklama: Yandaki grafikte, öğrencilerin Karagöz metin tahlilinde bazı temel unsurları doğru tespit etme oranları gösterilmiştir. Bu nedenle grafik, Karagöz metinlerinin yapısal önem sırasını değil; öğrencilerin hangi unsurları daha kolay ya da daha zor fark ettiğini yansıtmaktadır.

Karagöz Metin Tahlili Grafiği

Karagöz metni çözümleme becerilerinde öğrencilerin doğru tespit oranları

4. Bu metinler ve grafik birlikte değerlendirildiğinde Karagöz metin tahliliyle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Tip çatışması, metin çözümlemesinde öne çıkan temel unsurlardan biridir.
- B) Bazı unsurların yüksek oranla tespit edilmesi, öğrencilerin onları daha kolay ayırt ettiğini düşündürür.
- C) Düşük oranlı unsurlar, öğrenciler açısından çözümlemede daha fazla güçlük oluşturmuş olabilir.
- D) Düşük tespit oranı, ilgili unsurun Karagöz metinlerinde önemsiz olduğunu kesin olarak gösterir.
- E) Karagöz metinleri, güldürünün yanında toplum yapısını da yansıtan bir nitelik taşır.

5. Bu metinler ve grafik birlikte değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Tip çatışması ile toplumsal eleştiri, metinlerde birlikte öne çıkan iki yöndür.
- B) Söz oyunu ile halk dili unsurları, metinlerin güldürü ve anlam katmanını destekler.
- C) Bölüm bilgisi, grafikte öğrenciler tarafından en yüksek oranda doğru tespit edilen unsur olarak öne çıkmaktadır.
- D) Toplumsal eleştiri ile tip çatışması, metinlerin düşündürücü yönünü beslemektedir.
- E) Halk dili unsurları ile söz oyunu tespit oranları, toplumsal eleştiriden daha düşüktür.

1. **Hacivat** : Karagöz'üm evde mi?
Karısı : Evde ama la-teşbih hasta.
Hacivat : Yah, vah vah haberim olsaydı ziyaret ederdim; üzerimde tedarikim de yok... Hatır sormak lazım eli boş da gidilmez.
Karagöz : Yahu, üşüyorum bir yorgan daha ört!
Hacivat : Acaba ne götürüyüm? Karagöz'ümün sevdiği şuradaki şeylerden almak gerek. On beş tane Yafa portakalı alsam.
Karagöz : Aman, şu lacivert yorganı da ört!
Karısı : Ayol, üç yorgan oldu, daha terlemedin mi?
Hacivat : Sade portakal da götürmek doğrusu ayıp olur, bir şey daha ilave edeyim. Bir kutu balla bir kubbe tereyağı olsa pek münasip olur.
Karagöz : Yahu çabuk ol, pembe yorganı da ört!
Hacivat : İyi ki aklıma geldi Karagöz'üm, beyin kızartmasını pek sever on tane kadar alayım, bizim kümes-ten de iki piliç alsam çok makbule geçer.
Karagöz : Yahu çabuk ol, bir yorgan daha ört!
Karısı : Aa! Kocacığım yorgan kalmadı.
Karagöz : Komşudan iste.
Karısı : Ben utanırım isteyemem.
Karagöz : Çabucak bir şey buluver.
Karısı : Neyimiz var ki ne bulayım?
Aşağıdakilerden hangisi, bu metindeki Hacivat ve Karagöz'ün tutumlarına ilişkin çıkarımlardan biridir?
- A) Hacivat, dostluk görevini yerine getirme konusunda hassas fakat detaylarda fazlasıyla kararsız bir tavır sergilemektedir.
B) Karagöz, hasta olmasına rağmen çevresindekileri huzursuz edecek ölçüde ilgisiz ve alaycı bir tutum içindedir.
C) Hacivat, geleneksel misafirlik anlayışına uygun davranmakta ama bunu abartılı jestlere dönüştürmektedir.
D) Karagöz, fiziksel rahatsızlığını fırsata çevirerek çevresinden sürekli ilgi ve hizmet beklemektedir.
E) Hacivat, arkadaşının durumunu önemseyen bir tavır takınsa da aslında kendini göstermek amacıyla hareket etmektedir.

2. **Hacivat** : Hakikaten kese senin ha?
Karagöz : Yahu ben yalan kabul etmez olur muyum hiç?
Hacivat : Pekâlâ, içinde ne vardı?
Karagöz : Para.
Hacivat : Ne kadar nakit vardı?
Karagöz : Üç tane nohut vardı, o da bereket olsun diye kaynanam koydu.
Hacivat : Nohut demiyorum nakit mevcudunu soruyorum.
Karagöz : Bir kısmını harcadım da sayamadım.
Hacivat : Pek güzel, derinunda ecnası muhtelifte olarak ne çeşit paralar vardı?
Karagöz : Her cinsten vardı.
Hacivat : Mesela İngiliz, Fransız...
Karagöz : Aaa İngiliz, Fransız, Danimarka, İspanya hepsi içinde polka oynuyorlardı. Ya bizim kese baloz mu, kese vesselam, ver yahu!
Hacivat : Telaşeye hacet yok, kese senin olduğu biraz belli oluyor, bir şey daha sorayım bilersen keseyi veririm.
Karagöz : Sor bakalım.
Hacivat : Kesenin çalımı nasıldı?
Karagöz : Kabadayı bir şeydi, her gün on kişi döverdi.
Hacivat : Yani kesenin biçimi nasıldı?
Karagöz : İyi giyinir kuşanır, süslü gezerdi.
Hacivat : Örne mi idi, kumaş mı?
Karagöz : Hem örme hem kumaş... Dayağın miyanesi geliyor.
Hacivat : Bunu bilemedin işte... Ak meşeden imal olunmuş, yeşil renkli kese.
Karagöz : Ben de öyle biliyorum. Ak meşeden kesilmiş, yeşil boyalı bir sopa.
Hacivat : Meram bir letaif.
Karagöz : Olsa da yesek.
Hacivat : Ne yesek?
Karagöz : Bir tepsi kadayıf.
Hacivat : Birader ne kese var ne para.
Karagöz : Al bunu da et gargara.
Hacivat : Maksadım seni şuraya getirip gönlümü eğlendirmek, hem de bu vesile ile sana para kazandırmak.
Bu metin, geleneksel Türk tiyatrosunun aşağıdaki özelliklerinden hangisini yansıtmamaktadır?
- A) Karakterlerin belirli toplumsal tipleri temsil edecek biçimde kurgulanması
B) Olayların, doğaçlama diyaloglarla ilerleyerek spontane şekilde gelişmesi
C) Mizahi unsurlar kullanılarak günlük hayatın eleştirel biçimde sunulması
D) Anlam oyunları ve söz ustalığıyla izleyiciyi eğlendirmeye dayanması
E) Oyun akışının müzik, dans ve ritüel öğelerle sahneye taşınması

3. **Karagöz** : Sakallı zerzevatçı kim?
Hacivat : Zengin bir beyden geliyor, elinde bir zarf.
Karagöz : Okkalı mıydı?
Hacivat : Ne okkalısı?
Karagöz : Bir zarfla kahve götürmediler mi?
Hacivat : Bir mektup; açtım, okudum; Boğaziçi'nde bir zatîlî kadir tarafından geliyor.
Karagöz : O saatçı Ali Kadri'yi ben de tanırım.
Hacivat : Ali Kadri değil, zengin bir bey beni davet ediyor.
Karagöz : Gittin mi?
Hacivat : Gitmez olur muyum? Hemen vapura bindim Kandilli'ye çıktım.
Karagöz : Salhaneye gidersin de beni götürmezsin.
Hacivat : Hangi salhane, güzel çiçekli yalı.
Karagöz : Mademki yağlı idî, bir lokma da bana getire idin.
Hacivat : Tuhafsın Karagöz'üm deniz kıyısında şirin bir köşk.
Karagöz : Ferhat da orada ise değme keyfine.
Hacivat : A çapkın külhani, beni davet eden beyin devlet-hanesi.
Karagöz : Ha şöyle desene.
Hacivat : Uşak halısı ile döşenmiş merdivenlerden çıktım, vasi bir salon...
Karagöz : Vasil'le, Salamon da orada mı idi?
Hacivat : Büyük bir sofa, beş on kişi de misafir vardı; selam verdim, hemen beyin eteğine yapıştım. Eteğini öptüm, yer gösterdi, oturdum.

Bu diyalogla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Yanlış anlamalar ve kelime oyunları mizah unsuru olarak kullanılmıştır.
- B) Hacivat'ın söyledikleri, Karagöz'ün yanlış yorumlarına yol açmaktadır.
- C) Toplumsal sınıf farklarına mizahi bir bakış açısıyla yer verilmiştir.
- D) Konuşmalar ciddi bir üslup korunarak öğretici bir mahiyette sürdürülmüştür.
- E) Karagöz, olaylara doğrudan ve yüzeysel bakarak çatışmayı komik hâle getirmektedir.

4. **Kısaltmalar**: K. (Karagöz), H. (Hacivat)
K. – (Penceresinden) Hoş geldin ıspanak suratlı. (Çekilir.)
H. – Diyelim işimizi Mevlâ'm rast getire. Yâr bana bir eğlence medet! Aman bana bir eğlence medet!
K. – (İçeriden) Geliyorum, geliyorum...
H. – Aman bana bir eğlence medet!
K. – (Atlar, boğuşurlarken) Dur Hacivat, şaka yaptım.
H. – Bırak birader, sakalımı yoldun. (Kaçar.)
H. – Bak Karagöz'üm, bu akşam Ramazan-ı Şerif'in on sekizinci gecesi, Cenabıhak cemî cümleyi çok senelerine yetiştirdi.
K. – Âmin.
H. – Sen davul çalmasını bilir misin?
K. – Haydi doğru hapse.
H. – Ne hapsine Karagöz'üm?
K. – Bekçinin davulunu çalayım, polisler yakalasınlar.
H. – Yani Karagöz'üm, mânîcilerin çaldığı gibi.
K. – Haai Onu yaparım.
H. – Davulun var mı?
K. – Var ya...
H. – Haydi al da gel.
K. – Ne olacak?
H. – Mahalle mahalle dolaşınız, sen davul çalarsın, ben de mânîler söylerim. Beş on kuruş para kazanınız. Haydi, git davulunu al da gel.

Bu tiyatro metni ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Ramazan geleneğine ait öğelere yer verilmiştir.
- B) Toplumsal dayanışmayı teşvik eden bir mesajla sonlandırılmıştır.
- C) Karagöz ve Hacivat arasındaki çatışma mizah unsuru olarak kullanılmıştır.
- D) Söz oyunları ve yanlış anlamalar, komik durumların oluşmasını sağlamıştır.
- E) Geleneksel sanat formlarından mânî söyleme geleneğine işaret edilmiştir.

1. **Hacivat** : Efendim, demem o deme değil, benim gönlümün süruru, gözümün nuru Karagöz'üm acaba neredede ola? Hâb'da mı? Bidâr mı yoksa köşe pence-resine kurulmuş, çubuk mu çeker?

Karagöz : Hayır nezle olmuş burnunu çeker?

Hacivat : Ne olur, tenezzül ediverse de rûberû gelsek.

Karagöz : Burun buruna mı gelsek?

Hacivat : Gel benim Karagöz'üm sefalar vaktidir şimdi?

Karagöz : Sırtın kaşınıyorsa Hacivat, tımarın vaktidir şimdi.

Hacivat : Yâr bana bir eğlence medet! (Karagöz atlar, boğuşurlar.)

– Aman birader, sıkma! Bacağımı bırak!

Hacivat : Vayy, efendim akşâmı şerifler hayır olsun...

Karagöz : Mendebur kargalar gözünü oysun! (Tokat vurur.)

Hacivat : Birader, böyle kavga ile ömür geçer mi?

Karagöz : Ne yapalım, huyum kurusun, seni okşamadan içim rahat etmez.

Hacivat : Bak Karagöz'üm, insan için öğrenmenin yaşı yoktur.

Karagöz : Öyledir Hacivat, öyle.

Hacivat : Cahil adamsın. Sana bazı şeyler öğreteceğim; el şakası yerine dil şakası ile gönlümü alırsın, hem de cahillikten kurtulursun.

Karagöz : Sahi mi Hacivat?

Hacivat : Tecrübe olarak birkaç şey söyleyeceğim; sen, çabuk çabuk tekrar et!

Karagöz : Tamam!

Hacivat : Başlıyorum. Üç tunç taş kayısı hoşafı.

Karagöz : Bu mu yani? Bunu söyleyince her şeyi anlayacağım haa?

Hacivat : Elbette...

Karagöz : Geldi... Üç tuş taş kayısı yassı.

Bu metinle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Karagöz ile Hacivat'ın zıt karakterleri arasında mizaha dayalı bir çatışma görülmektedir.
- B) Sözlü mizah unsurları, özellikle yanlış anlama ve kelime oyunları yoluyla metne yansıtılmıştır.
- C) Karagöz, Hacivat'tan öğrenmeye açık olsa da söyleyiş hataları yapmayı sürdürmektedir.
- D) Hacivat, Karagöz'e fiziksel şiddet uygulayarak onun üzerinde baskı kurmaya çalışmaktadır.
- E) Fiziksel komedi unsurları (tokat, boğuşma vb.) sözlü mizah ile birlikte kullanılmıştır.

2. **Hacivat** : Of hay Hak!

Bi-hamdillâh eriştik bezm-i hâs-ı ehl-i irfâne
Safâ bahşidelim bülbül gibi sahn-i gülistâne

Hacivat : Huzur-ı erbâb-ı safâda, nazargâh-ı ehl-i dehâda bana da bir yâr-ı vefâdâr olsa. Gelse de o söylese ben dinlesem, ben söylesem o dinlese. Bizi izleyenler de safayab olsa... Demem o demek değil. Ben bendenize, ben duacınıza, ben hâk, ben hâkisâre.

Karagöz : (Penceresinden) Senin gibisine kör kesere! (Çekilir.)

Hacivat : Eli yüzü yunmuş, elfazı düzgün bir yâr-ı kafadâr olsa.

Karagöz : (Pencereden) Kafan darsa aşağı iner bollaştırırım ha!.. (Çekilir.)

Hacivat : Diyelim iş ne imiş, işimizi Mevlâ'm onara. Yâr bana bir eğlence medet! Aman bana bir eğlence medet!

Karagöz : (Pencereden) Hacivat bağırma, evde çocuk uyuyor, uyanırsa karışmam, oturağını kafana atarım. (Çekilir.)

Hacivat : Gel benim serv-i bülendim.

Karagöz : (Pencereden) Gelemem benim (...) efendim.

Hacivat : Gel benim ömrümün hâsılı.

Karagöz : (Pencereden) Gelemem ayağımın nasırı.

Hacivat : Aşağı gelsene Karagöz'üm.

Karagöz : Memgel.

Hacivat : Pergel mi?

Karagöz : Beş on tane usta dülger!

Hacivat : Anlaşıldı Karagöz'üm, senin canın letaif istiyor.

Karagöz : Nasıl bilirsin canımın kadayıf istediğini!

Bu metin, Karagöz ve Hacivat'ın dil kullanımı ve eğitim düzeyleri dikkate alındığında aşağıdaki yargılardan hangisini en iyi şekilde yansıtmaktadır?

- A) Her iki karakter de benzer eğitimdedir, bu yüzden aralarında dil farklılığı görülmemektedir.
- B) Karagöz, Hacivat'a göre daha ağır ve sanatlı bir dil kullanılarak dikkat çekmektedir.
- C) Hacivat, halkın anlayacağı ölçüde sade ve açık bir dil kullanmaya özen göstermektedir.
- D) Karagöz, Hacivat'ın konuşmalarını anlayarak onları bilinçli bir biçimde taklit etmektedir.
- E) Hacivat, süslü bir dil kullanırken Karagöz, bu dili anlayamaz ve esprili tepkiler verir.